

Misko V.

student, Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine

**ЕКСПОРТ ЯК ДРАЙВЕР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ:
ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ
EXPORT AS A DRIVER OF REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT: AN
EMPIRICAL STUDY**

Як економічна змінна та показник валовий регіональний продукт відображає загальну вартість товарів та послуг, вироблених у певному регіоні, що дозволяє провести оцінку рівня економічного розвитку різних регіонів та запровадити відповідну як державну, так і регіональну підтримку. Актуальність дослідження полягає в необхідності глибокого розуміння механізмів економічного зростання регіонів України. Виявлення тісного зв'язку між обсягами експорту та валовим регіональним продуктом дозволяє визначити експорт як один з ключових драйверів економічного розвитку. Результати дослідження можуть бути використані для розробки ефективної регіональної політики, спрямованої на стимулювання експортної діяльності та, як наслідок, прискорення темпів зростання ВРП.

Проблеми моделювання та прогнозування макроекономічної динаміки широко досліджують вчені, застосовуючи різні підходи у дослідженнях, наприклад: ARIMA-моделі для прогнозування макроекономічних індикаторів розвитку [1], методи кластерного аналізу для дослідження регіональної конкурентоспроможності [2], методи панельного моделювання для оцінювання ролі сільського господарства у регіональному розвитку [3] та прогнозування індикаторів регіонального розвитку [4], моделі одночасних рівнянь для дослідження взаємного впливу показників зовнішньоекономічної діяльності [5], дистрибутивно-лагові моделі для прогнозування інфляції [6] тощо.

Метою дослідження є оцінка рівня впливу інших економічних показників на валовий регіональний продукт та взаємозалежностей між ними для виявлення найбільш оптимальних шляхів розвитку за допомогою даних Державної служби статистики за 2021 рік. {**Ошибка! Источник ссылки не найден.**}

Для проведення дослідження та побудови однофакторної моделі залежності були обрані дані про обсяги експорту за областями як факторної змінної x та валового регіонального продукту як результуючої змінної за 2021 рік,

Відповідно до кореляційного аналізу коефіцієнт кореляції становить 0,91, що свідчить про прямий (зі зростанням величини експорту валовий регіональний продукт збільшується) тісний кореляційний зв'язок між валовим регіональним продуктом та величиною експорту товарів.

Коефіцієнт детермінації для цієї моделі становить 0,825, отже, в середньому по Україні 82,5% зміни величини ВРП пояснюється зміною величини експорту у цьому регіоні, а решта 17,5% - факторами, що не враховані в моделі.

У побудованій парній лінійній кореляційно-регресійній моделі коефіцієнт регресії $b_1 = 0,0619$. Оскільки значення коефіцієнта регресії відмінне від нуля, то на підставі даних вибірки можна стверджувати, що між змінними y та x наявна лінійна кореляційна залежність. Додатне значення параметра b_1 вказує, що при збільшенні експорту середнє значення валового регіонального продукту зростає.

У побудованій парній лінійній кореляційно-регресійній моделі вільний член $b_0 = 49974,3$. Це означає, що при нульовому значенні експорту валовий регіональний продукт у середньому повинен мати значення, що дорівнює 49 974,3 млн. грн.

Оскільки знак коефіцієнта кореляції збігається із знаком коефіцієнта регресії, тому при додатних значеннях коефіцієнта кореляції із збільшенням експорту середнє значення валового регіонального продукту зростає, а при від'ємних значеннях коефіцієнта кореляції із збільшенням експорту середнє значення валового регіонального продукту зменшується.

Проведене дослідження підтвердило існування тісного позитивного зв'язку між обсягами експорту та валовим регіональним продуктом. Отримані результати свідчать про те, що розвиток експорту є одним з ключових факторів

економічного зростання регіонів. Це вказує на необхідність подальшого стимулювання експортної діяльності як важливого елемента регіональної політики.

Список використаних джерел:

1. Zomchak L., Stelmakh A. ARIMA-model of Ukrainian Macroeconomic Indicators Forecasting. Emergence of public development: financial and legal aspects. 2019. P. 213-221.

2. Zomchak L., Drobotii Y. Regional competitiveness: clustering regions of Ukraine. Modern technologies in the development of economy and human well-being: monograph. Publishing House of University of Technology, Katowice. 2020. P. 20-27.

3. Зомчак Л. М., Умриш Г. Т. Моделювання залежності валового регіонального продукту від сільського господарства України на основі лонгітюдних даних. Економіка і суспільство. 2018. №16. С. 972-977.

4. Zomchak L., Vdovyn M., Deresh O. Regional Economic Development Indicators Analysis and Forecasting: Panel Data Evidence from Ukraine. In The International Conference on Artificial Intelligence and Logistics Engineering. Cham: Springer Nature Switzerland. 2023. P. 217-228.

5. Zomchak L., Klochnyk O. External sector of Ukraine: tendencies, determinants and interdependencies between indicators. Customs Scientific Journal. 2023. №1. P. 62-69.

6. Зомчак Л. М., Лапінкова А. О. Інфляційні процеси України: авторегресійна дистрибутивно-лагова модель. Цифрова економіка та економічна безпека. 2022. №1 (01). С. 50-55.

7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>